

Aleid Truijens

a.truijens@volkskrant.nl

Waarom zou academicus nog leraar worden?

En? Gaat het minister Plasterk lukken om met zijn *Actieplan LeerKracht* meer goede leraren naar het onderwijs te lokken? Zodat het onderwijs een 'kwaliteitsimpuls' krijgt, de 45 duizend openvallende vacatures vervuld gaan worden en de weggeholde academici weer gretig toestromen?

Op het eerste gezicht staat er veel moois in het Actieplan. Op bijna alle punten lijkt Plasterk het ongelooflijk eens te zijn met de krachtige voorstellen van de Commissie Leraren, onder leiding van Rinnooy Kan. De docent moet weer de eigenaar van het onderwijs worden. Er moeten meer hoger opgeleide leraren komen, meer functiedifferentiatie, meer carrièreperspec-

tief en als klapstuk moeten de salarissen weer gaan concurreren met andere sectoren.

Hij werd ontzettend vrolijk van zijn rapport, Plasterk. In zijn euforie leek hij bijna te vergeten dat hij zijn sinterklaascadeau vrijwel geheel zelf had betaald, uit zijn eigen begroting. Nog altijd blijven wij het land dat, met slechts 5 procent van het bbp besteed aan onderwijs, het achterlijkste en armoedigste geklede kindje in de Europese klas. Een potentiële zittenblijver.

De meeste leraren werden niet blij van Plasterks Actieplan. Allereerst omdat zij niet allemaal een structurele salarisverhoging krijgen. De verhogingen en bonussen zijn bestemd voor

leraren die het extra moeilijk hebben, zoals vmbo-docenten in de grote steden, en voor goed presterende of 'excellente' leraren. Het zijn de oudere docenten die de douceurtjes deels mogen betalen, door vrije dagen in te leveren. Ruim dertig jaar geleden, toen zij jong waren, was het precies andersom: toen moesten zij, met een belachelijk verlaagd aanvangssalaris, opdraaien voor de onbetaalbaar geworden salarissen van de zittende collega's. Ja, zo behoud je ouderen wel voor het onderwijs.

Plasterk nam de voornaamste aanbeveling van de commissie Rinnooy Kan - betaal leraren weer naar opleidingsniveau - niet over. Het Centraal Planbureau had gewaarschuwd dat het

aantal academici in het voortgezet onderwijs sterk terugliep, waardoor op het vwo veel leraren lesgeven die vroeger dat niveau niet aankonden. Haal de eerstegraads terug, vond de Commissie Leraren, beloon hen in de hoogste salarisschalen en verhoog daarmee het prestatieniveau. Plasterk durfde het niet aan. Leraren op het vmbo kunnen óók excellent zijn, sprak hij vroom.

Dat is helemaal waar, en eigenlijk denigrerend om dat te benadrukken. Ook de in het hbo opgeleide docenten moeten weer marktconform worden betaald, op het niveau van hbo'ers in het bedrijfsleven. Het salarisverschil met de markt is echter voor academici veel groter, 15

tot 20 procent. Waarom niet inschalen naar opleidingsniveau en vervolgens belonen naar prestatie? Zolang Plasterk niet verbiedt dat eerstegraads docenten betaald, zullen academici er niet over piekeren om leraar te worden.

Plasterk haalde de engel uit het rapport-Rinnooy Kan, omdat er niets te steken valt. Hij is lamgelegd, ontdaan van interveniërende wapens. Eén triest zinnetje in zijn Actieplan legt die ministeriële machteloosheid bloot: 'Het Rijk heeft geen zeggenschap meer over de arbeidsvoorwaarden van het onderwijspersoneel.'

Dat is de crux. De overheid heeft alle macht overgedragen

aan de schoolbesturen die een lumpsum krijgen om hun personeel naar eigen inzicht te betalen. Wie zullen dus beoordelen welke docenten 'excellent' zijn? Juist ja. De jaknikkers, die zonder morren alle opgelegde innovaties uitvoeren, vallen in de prijzen. Plasterk wil dat ondervangen door een minimum aantal docenten in hogere schalen te eisen, en wil dat laten controleren door de Inspectie. Maar wie merkt welke werkelijk excellente leraar wordt overgeslagen bij de bonustombola?

Schoolbestuurders zullen het nooit opnemen voor academische betweters en dwarsliggers. Onlangs mocht een bestuurder in het *Eindhovens Dagblad* uithalen naar de eerstegraders, die

de jeugd, 'de geweldige generatie Einstein', niet meer 'kunnen boeien'. Een docent die inhoudelijk reageerde op zijn baas, een doctor, werd geschorst. Deze collegevoorzitter is de enige niet. De bestuurders, die bij het rapport-Rinnooy Kan de bui al zagen hangen, vechten terug: het onderwijs teruggeven aan de leraar, kom zeg!

Zulke berichten lokken academici niet naar de klas. Je zal wel gek zijn je te laten gebruiken als slaafse uitvoerder van beleid dat tot enig doel heeft meer leerlingen voor minder af te leveren, met een pleister op je mond. Zolang Plasterk die idiote weeffout in het onderwijsbestel niet repareert, zal iedere kwaliteitsverbetering uitblijven.